

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oženo poslano knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— „
četrt leta 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vprašanje na c. kr. dež. šolski svet v Ljubljani.

C. kr. deželni šolski svet v Ljubljani vprašamo, ali mu je znan odlok c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 25. maja 1913, št. 1442/K. U. M.

Šolstvo v proračunu mesta Gorice za l. 1914.

Gorica, 9. dec. 1913.

Proračun mesta Gorice izkazuje za ljudske šole 1914 te-le postavke: Šola v Kapucinski ulici 39.060 K; šola pod Koštanjevcem 19.764; v ulici Vogel 11.282; v ulici Sv. Ivana 32.330; v ulici Codelli 16.430; v Rožni dolini 3912 in v ulici Kmetijske šole 11.640 K.

Ti dve slednji šoli sta slovenski; prva je na Ajševici, druga v Catinellijevi vojašnici. Prva šola na Ajševici je enorazredna, ona Podturnom štirirazredna. Na Ajševici je šola dobro obiskana, Podturnom hodí v šolo nekaj nad 20 otrok vsako leto, več ne; slovenski ljudje Podturnom in blizu pošiljajo svoje otroke v to mestno šolo, od drugod jih ne morejo pošiljati, ker je šola predač, in slovenski starši ne morejo pustiti svojih otrok na tako daljno pot; kdo ve, kaj se jim po poti vse lahko pripeti od strani laških nahuj-skancev!

Enorazrednica na Ajševici ne zadošča. Starši se pritožujejo in hočejo imeti dvorazrednico. Lani se je vršil na Ajševici shod, ki je bil prav dobro obiskan in na katerem so sklenili, naprositi magistrat naj razširi enorazrednico. Otrok je bilo šolobveznih lani 170; torej več kot preveč za enorazrednico! Na magistratu obljubijo slovenskim prebivalcem na Ajševici marsikaj tako-le ob kakih volitvah, ko prede trda laški liberalni stranki, ali kakor hitro obljubljajo, tako hitro pozabljajo. Šola je še vedno enorazredna, doseči pa moramo najmanj dvorazrednico. Naša dolžnost je doseči, da bo imelo slovensko prebivalstvo na Ajševici in v Rož-

ni dolini v šolskem pogledu, kar mu gre, kakor tudi moramo napeti vse svoje moči, da pridemo v mestu do svojih pravic na šolskem polju. Ni dvoma, da bo ta boj še trd, toda dobojevati ga moramo in dobiti v mestu slovenskih ljudskih šol, kolikor jih potrebujemo. Če upoštevamo le omejenjene vsote za obstoječe šole, vidimo za to laško šolstvo izdatkov 118.866, za slovensko šolstvo pa 15.552. In polovica prebivalstva v Gorici je slovenske narodnosti!

Pred dvema letoma je Narodni odbor v Gorici podal na municijij stolnega mesta Gorice protest proti zgradbi nove laške šole v ulici Leopardi, za katero je bilo proračunjenih stroškov 211.500 K. Protest je v živahni besedi omenjal, da je v Gorici polovica prebivalstva slovenska, da je slovenskih šolskih otrok v mestu skoro do 3000, porazdeljeni so po šolah Šolskega doma, Narodne šole na Blančah, v nemških šolah jih je polno in v laških tudi. Protestiralo se je proti nadaljnjemu razširjanju laškega šolstva, dokler se ne ugotovi najelementarnejšim šolskim potrebam slovenskega prebivalstva v mestu. Ravnoopravnost je zajamčena vsem narodom v zakonih, pa naj bi tako krivico, kakršno predstavlja namen zgradbe nove drage laške šole, potrdila javna oblast! Slovenski protesti so sicer zbudili vladajočo laško gospodo, toda dosedaj je ta še tako močna, da delajo, kar hočejo. Ali to moč jim moramo streti in od deželnega odbora pričakujemo polnega upoštevanja slovenskih pravic!

Goriško mesto ima polno otroških vrtcev, in sicer:

Otroški vrtec ulica Sv. Ivana 2720 K, Pot na grad 2870, v ulici Vogel 2250, v Codelli 2910, ob Soškem mostu 3250, v ulici Alvarez 2784, v ulici Torrente 2970, v ulici dei Torriani 2210, pri Barki 1350, v Pokopališni ulici 2330, v Stračicah 2020; skupaj 27.664 K. Za Slovence niti vinarja. Ti razni otroški vrtci imajo svoj poseben pomen. Ti so pastí, nastavljene za slovenske otroke. Na vseh straneh mesta, kjer upajo vloviti kakega slovenskega otroka, so postavili otroške vrtce. In loviti znajo. Mi Slovenci, če hočemo imeti otroške vrtce, si jih moramo vzdr-

ževati sami. In morali bi jih imeti več kot jih imamo, ker tako nam še v današnjih časih laški otroški vrtci zroč slovenske otroke v obilnem številu leto za leto.

Takemu postopanju nasproti Slovincem mora biti konec! Poklicani, odgovorni faktorji, zganite se, da ne bo prepozno!

Zborovanje goriškega učiteljstva.

O tem zborovanju smo prejeli dvoje poročil. Na zahtevo dopisnikov priobčujemo prvo in drugo. Prvo se glasi:

Dne 4. decembra t. l. je priredilo Goriško učiteljsko društvo shod v Gorici pri »Zlatem Jelenu«, h kateremu je bilo vabljeno vse slovensko učiteljstvo goriške dežele. Shoda se je udeležilo mnogo učiteljev in učiteljic. Prav v častnem številu so bili zastopani tovariši iz sežanskega okraja. Iz Tolminskega bili so samo 4 (reci štirje)! Res žalostno, da se ti tovariši tako malo zanimajo za svoje in stanovske interese. Zdaj pač ni izgovora, da so preoddaljeni od mesta. Nekateri so pri železniških postajah, drugi se pa lahko poslužujejo avtomobilov. Imajo lepše zveze nego tovariši iz gornjega Krasa ali pa tovariši iz banjske planote. Res, da je pri današnji učiteljski mizeriji težko prihajati v mesto, toda če homo spali doma, ne bomo tudi dosegli ničesar. Vse učiteljstvo mora na krov posebno sedaj, ko se borimo za pravice, ki so nam že davno po zakonu zajamčene, a nam jih nočejo priznati, toda z vztrajnim delovanjem in zahtevanjem si pridobimo tudi te pravice in potem upamo, da zasije končno tudi nam lepša bodočnost. Zato je treba edinosti, solidarnosti in skupnega delovanja, ker drugače bi bili vsi upi brezuspešni.

Predsednik tov. Ign. Križman pozdravlja v lepih besedah vse navzoče tovariše. Pojasnil je, zakaj se je sklical ta shod. Med drugim je tudi omenil, da je nastala po raznih časopisih polemika zaradi znane spomenice, ki jo je vložil odbor Deželnega učiteljskega društva na de-

želni odbor, češ, da se je s tem kršila solidarnost tovarišev drugih kronovin. Korak, ki ga je napravil odbor Dež. učiteljskega društva, je bil storjen s sporazumom deželnih poslancev, bil je nekak dogovor, koliko bi utegnili dati v sedanjih kritičnih razmerah. Ni se pa odstopilo niti za korak od prvotnih zahtev. S takim pisarjenjem po časopisih se ne doseže ničesar; treba računati, da imamo opraviti z rahločutnimi ljudmi, ne pa s trdokostnimi politiki. V prvi vrsti pa, če hočemo kaj doseči, moramo solidarno postopati.

Na to prečita predsednik resolucijo Sežanskega učiteljskega društva, sprejeta na učiteljskem zborovanju v Štanjelu, in sporoča tudi sklep furlanskih tovarišev, ki je bil sprejet na shodu v Gorici dne 30. novembra t. l. (Sprejeti postulatí so bili navedeni v zadnji številki »Učit. Tovariša«.) Shoda so se bili udeležili tudi italijanski napredni poslanci in poslanec Piccinini, kot zastopnik klerikalnega laškega kluba, v deželnem zboru. Italijanski napredni poslanci so obljubili, da bodo vsi delovali že pri prihodnjem zasedanju na to, da se urede učiteljske plače. V imenu laške klerikalne stranke je govoril poslanec Piccinini. Jako se je čudil na shodu, da se ni dobilo v tolikih letih denarja, da bi dežela izboljšala gmotni položaj učiteljstva v deželi, medtem ko je deželni odbor vsem deželnim uslužbencem zvišal plače. Saj so učitelji deželni uradniki. Obljubil je, da bo italijanska klerikalna stranka podpirala stremljenje učiteljstva. Dalje so sklenili italijanski tovariši, da skličejo tik pred otvoritvijo deželnega zbora zopet velik shod v Gorici, na katerega povabijo vse učitelje iz Gorice in Furlanije.

Glavna točka shoda slovenskega učiteljstva goriške dežele je bila tudi **gmotno stanje**. Vnela se je bila živahna debata, v katero so posegli razni tovariši iz sežanskega, tolminskega in goriškega okraja ter je bila ob sklepu sprejeta sledeča resolucija:

Slovensko učiteljstvo goriške dežele, zbrano na svojem shodu v Gorici dne 4. decembra 1913, prisiljeno po žalostnih svojih gmotnih razmerah, opozarja visoki

LISTEK.

† Štipko Jelenec.

Življenjepisna črtica.

Trpljenja mož! — A nosil si ga možko.

V vseh vihrah stal nevklonjen si junak,
trpeč molče, odpuščajoč v trpljenju ob boli vsej, ob vsej krivici blag...
F. Ks. Meško.

Neusmiljena usoda je ugrabila tudi to žrtev. Vsi, ki smo Štipka poznali, smo ga ljubili kot odkritosrčnega tovariša in spoštovali njegov biserno čist značaj; niti za las in ne za trenutek ni premenil svojega prepričanja. Zaradi njegove smrti je zazijala v naših vrstah široka vrzel. Koga naj postavimo tja, ki bi bil kos onemu vzvišenemu delu, ki ga je započel in do svoje prerane smrti zvesto opravljal naš Štipko? Komu naj poverimo težavno nalogo, ki se je bil vanjo le z njemu lastno nesebično požrtvovalnostjo in ljubeznijo do naroda in svojega stanu ves uživati le naš Štipko? Kdo bo stopil na njegovo mesto in neustrašeno zagovarjal in čul naše pravice?

Pokojni Štipko je bil kremenit značaj, vesten učitelj, ljubezniv tovariš in nad

vse dober in skrben oče. Za vsakogar je imel prijazno besedo, vsakomur je rad postregel in po svoji moči pomagal, a pri tem ni iskal ne časti ne svoje lastne koristi. Rad se je pošalil ter v šaljivi obliki in ostrem dovtipu dostikrat pokazal, kako dobro presoja razmere.

Naša sveta dolžnost je, da preblagemu pokojniku posvetimo te vrstice.

Otroška leta.

Dni mojih lepša polovica kmalo, mladosti leta! — kmalo ste minule; rodile ve ste meni cvetja malo, še tega rožce so se koj osule.

Prešeren.

Naša krasna Gorenjska je dala slovenskemu narodu že lepo število zaslužnih mož, ki so liki njene gore čuvali našo zemljo in njen rod. Kakor sneženi orjaki, pod katerimi je tekla njih zibel, so stali nepremagljivi v boju in viharju.

Pokojni Štipko Jelenec je bil rojen dne 7. decembra 1853 v Železnikih na Gorenjskem. Oče mu je bil Jurij, mati pa Urša. Imela sta v Železnikih krčmo in trafiko ali opalno, zato se je reklo pri hiši pri Opaltarju.

Že ob rojstvu je pokazala usoda, da ne namerava Opaltarjevemu Štefanu postiljati s cvetjem njegovega pota skozi življenje. Oče Jurij mu je namreč umrl dva dni pred njegovim rojstvom.

Ko so gostje v krčmi zvedeli, da se je šestroglava Opaltarjeva družina pomnožila za enega člana, so začeli ugibati, na kakšno ime bi se novega Železnikarja pokrstilo. Ker je bilo ravno sv. Ambroža dan, ni čudno, da je rekel stari Dregelj: »Ambrož bodi!« — Štoc mu je modro nasprotoval: »Kaj Ambrož, ta ni patron za nobeno stvar, Štefan bodi, ta je vsaj za konje!«

Ta predlog je vsem ugajal, zato so drugi dan pokrstili dete res na ime Štefan. Tudi pri izbiri imena je igrala zla usoda svojo vlogo in mu je izbrala za patrona njegovemu življenju primerne svetnika — mučenika. Za botra mu je bil stari Žabničar, oče šolskega svetnika Lavtarja v Mariboru.

S šestim letom je začel hoditi v domačo šolo, kjer ga je poučeval pesnik Zgodnje Danice, Jože Levičnik, ki mu je bil tudi birmanski boter.

V tistih časih je bila žrebljarska obrt v Železnikih še jako razvita. Večina Železnikarjev je takrat kovala žreblje. Po desetem letu so tudi Štefana poslali v kovačnico, kjer je pridno koval. V tej obrti se je tako izuril, da je nakoval v eni noči 1000 žrebljev, ter s tem napravil izkušnjo za pomočnika. Čez dan so bili žrebljarji prosti, molili so in posedali po krčmah, zvečer pa so se napolnili kovačnice, in kladiva so pela do ranih jutranjih ur, kakor pravi Župančič:

Od štirih do ene
so zarje rumene,
od štirih do ene
voda nam kolesa, mehove nam žene,

žareči žreblji, žreblji v očeh...

Štefan pa je hodil še v šolo, zato ni mogel podnevi mnogo počivati. Ko se je zjutraj vrnil iz kovačnice, ga je pobažna mati vedla k maši, potem pa je moral v šolo. Ni čuda, da že itak šibki otrok ni mogel prenašati takega napora. Začel je torej mater prositi, naj ga pusti hoditi v šolo, ali naj ga pa vzame iz šole, da bo koval žreblje.

Mati se je o tem posvetovala z Levičnikom, ki je imel med Železnikarji velik ugled, in naposled sta sklenila, da pošljeta Štefana v tretji razred v Škofjo Loko.

Dijaška leta.

... srečna draga vas domača,
kjer hiša mojega stoji očeta,
da b' uka želja me iz tvojga sveta
speljala ne bila, goličfiva kača.

Prešeren.

Jeseni leta 1866. je zapustil Železnike in se podal v svet, iskat učenosti. Težko se je odtrgal od domačega kraja in velikokrat je pozneje pripovedoval, kako je zavidal petelina vrh domačega zvonika, ki mu je bila dodeljena milost, da se je lahko vsak dan oziral po dragih Železni-

deželni zbor na njegovo dolžnost definitivno urediti prejemke učiteljstva naše dežele po prejemkih zadnjih štirih razredov državnega uradništva in pričakuje, da se gmotno vprašanje učiteljstva naše dežele uredi v tem smislu že v prvem prihodnjem zasedanju visokega deželnega zbora.

Razen tega vprašanja se je razpravljalo na shodu še marsikaj v korist učiteljstva na Goriškem, tako n. pr. o deželnem šolskem zalogu, o dež. slov. učiteljskem društvu v smislu Zaveznih pravil, o političkem društvu i. dr. Ta shod je tudi pokazal, da bi bilo dobro, da bi se sešlo večkrat v letu vse slovensko učiteljstvo goriške dežele k skupnemu posvetovanju in tako bi si ne bili več tako tuji med seboj in bi izostala marsikatera nepotrebna polemika po raznih časopisih, ki le škoduje učiteljskemu ugledu. Sklenilo se je tudi na shodu, da se skliče v slučaju potrebe pred zasedanjem deželnega zbora enako zborovanje, na katerega se povabi tudi slovenske poslance.

Ko prečita predsednik še brzojavko Slov. učiteljskega društva za Istro, v kateri želi shodu, da bi vlada vendar enkrat odprla ušesa in priznala opravičene zahteve stradajočega učiteljstva, se zahvaljuje učiteljstvu za lep obisk ter zaključuje zborovanje.

Drugo poročilo se glasi:

Ostra polemika med učiteljstvom sezanskega okraja in med Deželnim, oziroma med Goriškim učiteljskim društvom na eni strani, na drugi strani pa naša beda sta rodili prevažno zborovanje, ki ga lahko označimo kot nekak mejnik v razvoju goriškega učiteljstva. Prineslo je v naše vrste nekoliko jasnosti predvsem v vprašanjih: kaj hočemo in kaj smo! Eminenten dogodek pa lahko imenujemo zborovanje predvsem zato, ker se je na tem zborovanju naše učiteljstvo prvič pokazalo kot popolnoma samostojen faktor, prvič kot stan s svojimi težnjami, s svojimi zahtevami in programom, ne pa kot klečeplačni privesek te ali one stranke in stranke. Najjasneje pokaže to poročilo o zborovanju samem.

Že kmalu po deseti uri dne 4. t. m. se je začela polniti prostorna dvorana pri »Zlatem jenu« v Gorici. Polagoma se je zbralo do 200 tovarišic in tovarišev.

Ob pol 11. otvori shod goriškega učiteljskega društva kot sklicatelja njega predsednik tov. Križman zborovanje. Pozdravi sijajno udeležbo Sezancev (nad 40), pogreša pa udeležbo Tolminec. Poudarja, da je shod sklican zato, da poravna vsa nesoglasja in naj rodi solidaren nastop vsega goriškega učiteljstva v boju za kruh. Poziva, naj bodo govorniki stvarni, in prečita resolucijo sezanskega učiteljskega društva, ki zahteva regulacijo plač v smislu zahtev vsega avstr. učiteljstva, in prečita še zahteve, ki so jih formulirali italijanski tovariši na svojem zborovanju dne 30. nov. Nazadnje pozove še govornike, naj se prijavijo takoj k besedi.

Prvi je tov. Bajt pojasnjeval peticijo Dež. učit. dr. in pripomnil, da jo je odklanjal sam, a kot predsednik društva je moral vršiti svojo dolžnost.

Predsednik pozove zastopnike društev, naj izjavijo svoje zahteve.

Tov. Ravbar izjavi v imenu Sezanskega učit. dr., da vztrajajo Sezanci neomajno na svoji resoluciji, sprejeti v Stanjelu. (Veliko odobravanje.)

Tov. Rakovšček izjavi, da Tolminsko učit. dr. vztrajno spi (Klici: To je konstatiral »Brkin« in ste ga napadali!). On kot član društva lahko izjavi, da so Tolminci solidarni z avstr. učiteljstvom in odklanja peticijo Dež. učit. dr.

Tov. Bajt pojasnjuje vlogo peticije in poudarja, da so Sezanci na napačni poti, češ, da se v danih razmerah ne da drugače nastopiti.

Tov. Hreščak izjavi, naj se ne obračajo oči vseh na njega, saj on ni referent in tudi poverilo se mu ni nobenih predlogov. Določen je bil pač kot referent za shod, ki naj se skliče v sporazumu z vsemi učiteljskimi društvi, ta shod pa da je sklican brez prave priprave, preko odborov posameznih društev in da so sklicatelji prišli na shod popolnoma nepripravljene. (Odobravanje.)

Tov. Urbančič kritizira sedanjo sestavo Dež. učit. društva in se zavzema za »Zvezo gov. učit. društev«. (Vihar. Klici: »Brkinov« predlog. — To ste pred kratkim obsojali. — Ni na dnevnem redu. — Kruha!)

Tov. Štrekelj prosi, naj se preide nazaj k dnevnemu redu, naj se ne krši solidarnosti in sprejme zato zahteve vsega organiziranega učiteljstva.

Naslednji razpravi ni bilo mogoče podrobno slediti. Tov. predsednik je dal na glasovanje predloge, sprejete od Italijanov. Tov. Bajt je prosil, naj se upošteva starejša učiteljstva in poravnajo tudi zastopale krivice. Tov. Kunc je večkrat pojasnjeval osebni status državnih uradnikov. Tov. gdč. Lebanova je prosila v imenu učiteljic, naj se povsod upošteva tudi nje. Vsa neredna razprava je hotela spraviti italijanske zahteve v zvezo z osebnim statusom državnih uradnikov in pridejati še celo kopico specialnih dodatkov.

Tov. Hreščak odgovarja tov. Bajtu, češ, da imajo tudi druge starejše učitelje in niso za nje stavili nobenih posebnih zahtev, torej mora že znani Arriglerjev predlog, ki so ga sprejete vse avstr. organizacije, obsegati prav vse podrobnosti glede starejših učiteljev, glede petletnic itd., torej je popolnoma brezpredmetna vsaka debata. Na draginskem zborovanju naše Zaveze smo se tudi Goričani izjavili solidarni z Zavezo in z drugimi avstr. učit. organizacijami. Če sprejmete resolucijo Sez. učit. dr., sprejmete zahteve vsega avstr. učiteljstva, saj ona obsega vse. Zakaj torej sedaj tu samo slepimo in sami ne vemo, kaj hočemo. (Tov. Hreščaku viharno odobravanje med Sezanci, ki se jim je pridruževalo vedno več tovarišev.)

Tov. predsednik: Dam predlog na glasovanje.

Tov. Hreščak: Nisem ničesar predlagal.

Tovariš predsednik: Smatram to za predlog. — Prečita resolucijo Sez. učit. dr., ki je bila sprejeta z velikansko večino.

Tov. gdč. Lebanova: Ali obsegajo te zahteve tudi zahteve učiteljic?

Klici: Vsega učiteljstva. Ne poznamo dvojne morale.

Tov. Hreščak prosi, naj voditelji čuvajo to, sedaj sprejeto resolucijo in naj stoje vedno na straži, ko pa pride moment, bo vse učiteljstvo na krovu. (Burno odobravanje.)

Tov. Bajt izjavlja, da je nujno potrebno, da si priborimo odprte predale pri enem izmed političkih listov, kjer se bomo

lahko borili za svoje in za pravice šolstva.

Tov. Mermolja konstatira, da se nas zapostavlja povsod. Svobodno besedo nam zatre »Soča«, kakor tudi »Učit. Tovariš«. Iz izkušnje pa ve, da nas v tem oziru socialistično časopisje zvesto podpira. (Veliko pritrdjevanje pri opoziciji, ki je narasla v velikansko večino.)

Tov. Štrekelj predlaga, naj se osnuje politički odsek, ki naj ima vse tozadevne stvari v evidenci.

O tem predlogu se je razvila kratka debata, ki pa ni rodila ničesar pozitivnega.

Tov. Hreščak: Govorimo rajši o dež. šolskem fondu in ne o časopisih.

Tov. Rakovšček ostro obsoja izigravanje učiteljstva po poslancih. Konstatira, da se nas omalovažuje povsod, zato je skrajni čas, da pokažemo tudi zobe, in prizadeti bodo videli, da je za nami ljudstvo. Ko bi upoštevala soc. demokracija narodnost, bi bil na njeni strani. (Klici: Ima naroden program.)

Tov. predsednik konstatira, da je dnevni red izčrpan in apelira na mlajše kolege, naj podpirajo »Narodno stranko«, katera edina nam bo dala, česar želimo. (Velikanski hrup in ogorčenje pri opoziciji. Klici: To je politička agitacija! Ne maramo izkoriščevalcev.)

Tov. Pahor odločno obsoja in zavrača, da predsednik zlorablja prezidij v političke svrhe. Konstatira neeksistenco sedanjega deželnega zbora in poudarja, da nas ravno listi te stranke mečejo ven. (Klici: Tako je!) Poudarja, da so še druge stranke, ki so res prijateljice ljudstva, ne pa samo hlinjene. (Velikansko odobravanje.)

Tov. Hreščak ostro obsoja nekonsekvenco tovarišev, ki zavzemajo vodilna mesta v naši goriški organizaciji. Dokazuje jim slepomišljenje z načeli, sedaj liberalci, drugi agrarci, tretji narodnjaki itd. Vse te programe mečejo v en žakelj in to naj bo potem direktiva za vse učiteljstvo. Odločno odklanja »Narodno stranko« in konstatira, da učiteljstvo že izpregleduje in se nagiba tja, kjer je njegovo mesto. (Viharno odobravanje ogromne večine učiteljstva.)

Tov. Pahor prinese v ilustracijo sedaj vladajoče stranke zanimivo izjavo nekega deželnega odbornika te stranke, ki je pred kratkim rekel, naj učiteljstvo ne reflektira na nobeno izboljšanje, češ, da je v primeri s sodniki naravnost sijajno plačano. (Silno ogorčenje. Klici: In za te naj agitiramo? Ali so to narodnjaki?)

Tov. Štrekelj predlaga konec debate in prehod nazaj k osnutju političkega odseka.

Tov. Hreščak: Ali se sedaj umakne peticija Dež. učit. dr.?

Tov. predsednik: To je samo ob sebi umljivo. (Hrup. Klici: To je pa hotel »Brkin« in ste ga napadali.)

Tov. Kunc govori o deželnem šolskem fondu in o pravici premeščenja učiteljstva. Ker ni bilo nobenega predloga več, izjavi predsednik, da je dnevni red izčrpan.

Tov. Hreščak: Tovariši, vse, kar se je danes sklenilo, prav vse je predlagal že »Brkin« in vi ste vse najprej opsovali, nato pa sprejeli njegove predloge. Domnevali ste, da sem »Brkin« jaz, a izjavljam,

* Ta trditev — kolikor se tiče našega lista — ne odgovarja resnici!

Uredništvo.

da to nisem, pač pa tovariš, ki je sicer šele prvo leto učitelj, a zato nič manj pameten in delaven učitelj. (Klici: Kdo je »Brkin«?)

Tov. Urbančič: Jaz sem tisti, jaz! (Veliko ogorčenje.)

Tedaj skoči pokonci tov. Fr. Erjavec, zavihati klobuk in zakriči: Tu sem, jaz sem »Brkin«. Sramujte se svojega pamfleta! Kje je konsekvence, kje je logika? Prišli ste na mene s kolom, in vendar so obveljali danes vsi moji predlogi. Ker se niste upali boja v načelih, ste me zasramovali! (Velikanske ovacije tov. Erjavcu. Klici: Živio »Brkin«.) V splošni razburjenosti je zaključil tov. predsednik ob 1. pop. zborovanje, nakar so se zborovalci počasi razhajali.

Čeprav se je izpregovorila marsikatera ostra in odkrita beseda, vendar je odšel vsak z zavestjo, da je bolje, da se pogovorimo med seboj iz oči v oči, nastopimo pa kot nepremagljiva celota, in ob to granitno skalo se zaman zaganjajo vsi udarci sovražnikov. Samo en glas je šel med udeležniki: Današnje zborovanje je začelo novo dobo med goriškimi učiteljstvom: dobo obračuna z našimi izigravalci, dobo samozavesti slov. goriškega učiteljstva. — Na tej poti dalje!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju je na vsa šolska vodstva na Sp. Štajerskem razposlala »Naročilne liste« za leto 1914. Prosimo šolska vodstva, da zanesljivo razdele »Naročilne liste« med učiteljstvo. Kdor ne bi dobil, naj se obrne do nas, na kar mu takoj odpovršimo »Naročilni list«. Prosimo pa tovariše in tovarišice, da nam zanesljivo do 15. decembra vpošljejo »Naročilne liste« nazaj, ker na zakasnele se je težko ozirati in nam povzročajo mnogo nepotrebne dela, zakaj še pred novim letom moramo urediti vse knjige in sporočiti naročnike upravnistvom listov in plačati naročnino.

Šaleško učiteljsko društvo zburuje v nedeljo, dne 14. dec. 1913, ob 2. uri pop. v Šoštanj. Gospod nadzornik pride poročat o novih učnih načrtih. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo svoje glavno zborovanje dne 7. decembra t. l. v Gornjem gradu. Po presrčnem pozdravu navzočnikov, ki se jih je zbralo precejšnje število, obžaluje predsednik tov. Kelc, da se niso udje zbrali polnoštevilno. Res ni lepo, da se nekateri odtegujejo skupnemu delovanju, posebno ker bi kot naobraženci morali vedeti, da brez truda, boja in požrtvovalnosti ni zmage. Vedeti morajo, da le naše organizacije pridobivajo uspehe in da le v slogi je moč. Delati, trpeti in bojevati se samo nekaterniki, uživati pa vsi, to ni kolegialno! — Predsednik čestita v imenu društva gospicama Pakovi in Delejevi na srečno prestatnem izpitu usposobljenosti ter poudarja, kako nečuvna nesmisel je učiteljstvo pred maso ljudstva črniti kot neverno, a učiteljsko oseboje pa nareja izpite iz veronauka z odliko, kakor ste ga naredili tudi navedeni dve mili nam tovarišici.

V »Straži« z dne 7. novembra t. l. je bil naš vrli tovariš Trčak pri sv. Frančišku ostudno napaden, češ, da ni pristopil kot ud k Družbi sv. Mohorja in tudi šole ni vpisati pustil, omenja, da je menda

kih, on pa je moral daleč v Škofjo Loko med tuje ljudi. O vsakih počitnicah se vedva prišel domov, pa tudi drugače je rad krenil proti domači vasi, če se mu je nudila prilika. Tako na primer sta se nekoliko vračala z velikonočnih počitnic on in njegov sošolec Kobler, ki je sedaj dekan v Kranju. Pri Škofji Loki ju je dohitela noč. Kar sikne izza Loke čez vzhodno nebo rdeča kača, ki se visoko na nebu razpoči. Za njo druga, tretja, deseta. Kakor vsi Železničarji sta bila tudi oba mlada paglavca v svetopisemskih resnicah dobro podkovanata, zato sta takoj uvidela, da se bliža konec sveta, ker se prikazujejo znamenja na nebu. Hitro se torej obrneta nazaj proti Železnikom, ki so štiri ure od Loke, da bi sporočila domačinom strašno vest o koncu sveta in da bi skupno z njimi umrla. Šele drugi dan, ko so ju z vozom poslali nazaj v Škofjo Loko, sta zvedela, da one ognjene črte niso bila nikaka usodepolna znamenja, ampak le rakete, ki so jih spuščali vojaki v proslavo nekega svojega praznika.

Dokončavi s prav dobrim uspehom tretji in četrti razred na glavni škofje-loški šoli, ga je mati poslala v Ljubljano v prvo latinsko šolo. Deček je bil živ in razposajen, zato je izdelaval srednje dobro. V Ljubljani je dovršil prvo in drugo šolo. Med tem časom je prišel njegov brat pater Klemen v Novo mesto, kjer je po-

učeval na gimnaziji klasične jezike. Zato je tudi Štefan zapustil Ljubljano in se preselil v tretjo šolo v Novo mesto.

Ali gorenjskemu dečku ni ugajala dolnjska stran; bil je ves domotožen. Ko se je mati, ki ga je sprejela do Novega mesta, pod večer odpeljala s poštnim vozom proti Ljubljani, je zaplalo v našem tretješolcu toliko kopnenja in bridkosti, da jo je brez pomisleka ubral za poštnim vozom proti Ljubljani. Prišedši v Mirno peč, je bila že noč, in pošta je bila že davno odšla naprej. In je tekel za njo. Dohitel jo je šele v Velikem Gabru, to je kakih 35 kilometrov od Novega mesta. Drugi dan so ga le z veliko težavo zopet spravili nazaj v Mesto.

Tukaj je začel kmalu hirati in bolehati. Zdravnik je svetoval, naj ga dajo v Kranj v šolo, kjer je ostrejši zrak in trša voda. Šel je torej v Kranj v četrto šolo. V peto se je zopet vrnil v Novo mesto, kjer je ostal tudi v šesti.

V samostanu.

A nade tvoje, ideali tvoji
in cilji tvoji — daleč tam leže...
Aškerc.

Ker je bil njegov brat pater, mati pa je bila tudi jako pobožna, so ga začeli siliti, naj vstopi v samostan. On jih je slušal in odšel iz šeste šole v samostan na Trsat, kjer je preživel pod imenom Celestin 22

mesecev. V tem času mu je umrl brat Klemen. V samostanu je spoznal, da ni v njem vse zlato, kar se sveti, pa je začel premišljati, ali bi ne bilo bolje, če bi zapustil celico, preden stori obljubo. Pisal je o svoji nameri tudi domov. Mati mu je takoj odgovorila po Levičniku, da noče biti več njegova mati, ako zapusti samostan, in da mu je domača hiša za vedno zaprta. Ker je pisal domov, da se ne čuti poklicanega za meniha, mu je pisal Levičnik, naj moli, da bo poklican. Odločil se je da počaka še en teden, da si mogoče izmoli poklic. Čez teden pa je slekel meniško suknjo in zapustil samostan. Ker se je imenoval v samostanu Celestin, je obljubil, da bo prvi njegov sin, ako se kdaj oženi, dobil to ime, to pa zato, da ne bo sv. Celestin v nebesih nič na škodi. Svojo obljubo je čez devet let tudi izpolnil.

Prvo poglavje njegovega življenja se je s samostanskimi vrati tiho zaprlo za njim.

Na razpotju.

Ah, kamor si pogledal — sama
megla.
V življenje ni ti svetil nade soj.
Aškerc.

Tako je ostal na širnem svetu — sam, vsi so ga zavrgli. Domov se ni upal in tudi ni smel. Kaj bi rekli pobožni Železnikarji, kaj njegova dobra, pobožna mati,

ki ji je z izstopom iz samostana uničil vse lepe nade, da bi bil kdaj »gospod«. Bil je brez sredstev, sam samcat na širnem svetu — a obupal ni.

Šel je iskat pisarniške službe. Tu sta mu šla na roko dva rojaka, tedanji postojnski glavar Globočnik, pozneje pl. Sorodolski in državni in deželni poslanec, ter Albert pl. Levičnik, ki živi sedaj kot predsednik ljubljanske deželne sodnije v pokouju. Znano je namreč, da drže vsi Železnikarji vedno trdno skupaj, pa najsi bodo visoki gospodje ali zanemarjeni be-rači. Po posredovanju omenjenih dveh gospodov je služboval kot pisar v Postojni, Ptuj, Celju, Laškem trgu in v Ljubljani. Napravil je tudi izkušnjo za kancelista. Nikjer pa ni mogel dobiti stalne službe, ker ni bil vojak, in so ga povsod izpodrivali certifikatisti. Sit večnega preseljevanja se je po štirih letih zatekel zopet k postojnskemu glavarju Globočniku in ga prosil, naj mu podeli kako mesto pomožnega učitelja. Ta mu je takoj ustregel in mu podpisal dekret za pomožnega učitelja na Lozicah. Ko je vprašal glavarja, kje in kašen je ta kraj, mu je ta odgovoril: »Dort ist ein wahres Paradies!« Pa že onkraj Razdrtega ga je burja tako premetala, da ni vedel, na katero stran naj tolmači glavarjeve besede.

(Dalje.)

mu navedena družba »katoliška« in »krščanska«. Ako dotični dopisnik misli, da je obrekovanje in blatenje učiteljstva, tako posameznikov, kakor celega stanu, »katoliško« in »krščansko«, mu rade volje prepuščamo vse tako »katolištvo« in »krščanstvo«. Kristusov nauk je, ne samo ljubiti vsakega bližnjika, nego celo moliti za sovražnike, ta nauk si naj zapomnijo in se ga drže v dejanju tisti, ki imajo sv. vero vedno na jeziku, ravna se pa po naukih s pekla. Z ozirom na navedeni ostudni napad je društvo sklenilo soglasno sledeče: Postopanje tov. Trčaka in vseh tistih, ki so storili enako, se v popolnem odobrava ter se priporoča vsem tovarišem in tovarišicam enako postopanje dotlej, dokler odbor Družbe sv. Mohorja ne objavi v svojih knjigah zadoščenja, zahtevanega po Zavezini jugoslovanskih avstr. učiteljskih društev. Vsa društva naj sklenejo tako in člani se morajo vestno držati dotičnih sklepov! Disciplina nad vse!

Glede poročil, ki jih je dobil predsednik o uvedanju »Berila«, oziroma »Začetnice« Wider — Krulec, se sklene, vso zadevo izročiti vodstvu Zaveze. To se obenem zgodi s pripombo, da učiteljstvu kot takšnemu še c. kr. zaloga šol. knjig ni nikoli koristila in tudi ne bo, Zaveza pa nas podpira in se za učiteljstvo poteza na vse moči in ima zaznamovati že prav lepe uspehe; potem je tudi Widrovo »Prvo Berilo« mnogo prikladnejše, posebno za šole na deželi, kjer ni in ne more biti rednega šolskega obiska in ako bi se imela Krulčeva »Začetnica« preustrojiti po pisalno-čitalni učbi, kakor nekdo navetuje, je to nepotrebno, ker že imamo tako knjigo, ki je tudi potrjena po ministrstvu. Kar se tiče enoletnega preizkuševanja navedenih knjig, je stvar lahko dvorezen nož. — Sicer bo v tem obziru storila Zaveza svojo dolžnost.

Na to je prišlo poročilo gospice tajnice in natančen račun tov. blagajnika, katerega žilavemu prizadevanju se imamo zahvaliti, da se je društvo v finančnem oziru precej opomoglo. Jako zanimivo in natančno poročilo tov. Zemljiča ml. kot delegata Zaveze v Ljubljani je bilo sprejeto z burnim odobravanjem. K temu poročilu je dostavil tovariš predsednik svoje opazke in doživljaje o takratnem zletu »Sokola« na Vrhniko in sijajnega zborovanja »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Domžale ter omenil obžalovanje, da ustanovniki Zaveze niso bili posebe povabljeni k jubileju in da bi se bilo spodobilo, ako bi bil naš blagi tov. Kocbek, ki je bil navzoč, povabljen v obližje predsedstva. Akoravno mu ni za nikakršna odlikovanja, ker je skromen človek, mu je tov. predsednik v imenu društva želel, naj nam še prednjači mnoga leta ter vse svoje vrle moči vsekdar zastavi v dobrobit učiteljstva in vsestranski napredek naših organizacij, na kar so zaorili dolgotrajni klici: Živio!

Volitve so dokazale sledeči izid: Ivan Kelc, Nova Štifta, predsednik; Jože Trčak, sv. Frančišek, namestnik; gospica Neža Pirčeva, sv. Frančišek, tajnica; Ivan Burdian, Smartno, blagajnik; Jože Bizjak, Bočna, in Jože Korban, Gornji Grad, odbornika. Ko je bil sprejet še predlog tov. Bizjaka, naj se posebno v zimskem času vrše naša zborovanja v Gornjem gradu, zaključil zopet izvoljeni predsednik zanimivo zborovanje, želeč vsem društvenikom zdravo, srečno in veselo novo leto!

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je zborovalo dne 4. decembra ob prav lepi udeležbi — navzočih je bilo 33 članov — v Franc. Jožefovi šoli v Ljutomeru.

Predsednik pozdravlja presrčno navzoče tovariše predvsem tov. Kryla, ki ga po daljši boleznici zopet vidimo v svoji sredi. Naj živi še dolga leta zdrav in čil! Pozdravlja nadalje novo članico tov. Schneiderjevo ml. ter čestita tov. Baukardu na dobro prestalem meščanskošolskem izpitu ter tov. Luknerju, ki je napravil sposobnostni izpit.

Po obravnavi raznih dopisov je poročal tov. Mavrič o Zavezinem zborovanju v Ljubljani, tov. predsednik pa o draginjskih dokladah. Draginjsko doklado nam je priborila organizacija. Samo neumornemu delovanju, opominjanju in draginjski organizaciji, se imamo zahvaliti za približek, ki ga dobimo. Dolžnost vsakega zavednega tovariša je, da se ob sprejemu doklade spomne tudi organizacije, ki mu jo je priborila. Pobilal se bo po Novem letu davek za obrambni sklad, da se oddolžimo organizaciji in jo podkrepimo. Predlog predsednika je bil soglasno in z odobravanjem sprejet.

Na dnevnem redu je bila nadalje točka »Telovadba v ljudski šoli po sokolskem sestavu«, poroča tov. Velnar. Zaradi poznega časa pa se je preložilo predavanje na prihodnje zborovanje. — V slučajnostih predlaga tov. Cvetko, da naj založi društvo ročni zemljevid okrajnega glavarstva, kakor ga imajo tudi že po drugih okrajih. Sklene se, da se društvo najprej informira o stroških takega pod-

jetja, nakar se bo o tem vprašanju dalje govorilo. Čas in kraj prihodnjega zborovanja določi odbor.

Učiteljsko društvo za Celjski okraj je zborovalo 19. listopada v Celju ob jako dobri udeležbi; kot gosta sta bila navzoča tt. Koropec in Smolnikar. — Tovariš predsednik Brinar je v poročilu »Odkar nismo zborovali« podal točen pregled društvenega Zvezinega in Zavezinega življenja med počitnicami. Med drugim sledeče: Tov. A. Brezovnik, društveni častni član, je praznoval 60letnico; predsednik mu je brzojavno čestital. — Obširno je poročal o zletu v Šoštanj, podal kratko vsebino krasnega podavanja ravnatelj Schreinerja in se navzočemu predsedniku šoštanskega društva, t. Koropcu, zahvalili za lepo prireditev. — Referentoma na uradni konferenci tt. Černeju in Petričku je čestital na dovršenih referatih. — Poročal je o Zavezini 25letnici, o delegacijskem in glavnem zborovanju, o koncertu, ki imamo o njem najlepše vtiske. — Letošnja jesen je prinesla tudi nam nekaj darov; menim draginjsko doklado za 1914. Društvo je imelo v Žalcu odborovo sejo v svrhu sestave predlogov za razdelitev doklade. Sprejela so se načela, ki se v bistvu strinjajo z onimi Zvezinega zborovanja.

Za tem poročilom je podaval t. predsednik »O naši vzgojni nalogi«. Podavanje je izzvalo živahno pohvalo in izide, upam, v celoti v stanovskem glasilu. — Tov. Sevnik je opozoril na Vaditeljsko knjižnico: Učenci in učenke, I. del; prijavilo se je okroglo 20 odjemalcev. — Tov. Jelovšek se je informiral o pravici in dolžnosti kr. šol. svetov do šol. vrstov. Dogaja se namreč po nekod, da plačujejo, oziroma se zahteva od nadučiteljev najemnina za porabo šol. vrstov. Zadeva bo marsikoga zanimala, oziroma naj bi zanimala. Več o tem poročamo po izjavi šol. oblasti. — Društvo namerava prirediti risalni tečaj, ki bi ga vodil tov. Žagar. Kakor slišimo, se je priglasilo že do 40 udeležencev, kar kaže, da se učiteljstvo rado žrtvuje za nadaljno izobrazbo. — Prihodnje zborovanje je 6. prosinca o priliki občnega zbora.

Učiteljsko društvo za okraj Sv. Lenart v Slov. gor. — Redka slavnost. Naše društvo je zborovalo dne 4. t. m. pri Sv. Trojici. Z ozirom na redko slavnost, ki se je združila s tem zborovanjem, je bila tudi udeležba častna. Seveda, nekateri malomarneži ne pridejo, če bi se jih tudi kleče prosilo. Ena šola se vedno častno absentira; na drugi pa daje glava — nekaj vrli narodnjak — slab zgled svojim tovarišicam. Se pač osebnosti stavijo pred stanovsko dolžnost, in to bi pri organizovanem učiteljstvu ne smelo biti. Upam, da se z novim letom zberemo polnoštevilno krog svojega ognjišča, zborovanja redno posejamo ter vsak po svoji moči pripomoremo naši organizaciji do boljše bodočnosti. **Ne le tam, kjer se že žanje, temveč tudi pri delu se najdejo vrli delavci.**

Sedaj pa k zborovanju! Tovariš Kranjc čestita tov. predsedniku Mauriču k srečno prestani, dolgotrajni in nevarni boleznici. Ta ga zahvali na prijaznih besedah, vse učiteljstvo pa na zaupanju, ki ga mu je izkazalo s tem, da ga je tudi v njega odsotnosti izvolilo društvenim predsednikom. Poudarja nadalje, da se je že bilo bati najhujšega, a da se ima edino zahvaliti spretnim rokam našega zvestega in priljubljenega prijatelja dr. Kraigherja.

Nato poroča tovariš Klemenčič o stanovski zavesti (kot delegatno poročilo Zavezinega zborovanja v Ljubljani). Eno točko posebno poudarja: Najhujši boj se v delegaciji bide vedno zaradi »Učiteljskega Tovariša«. Ta je naš zvesti zagovornik in informator v teh hudih časih, a premalo se ga podpira. Delegatom se je strogo naročilo, da ko se vrnejo v svoja društva, delajo izdatno propagando za »Učit. Tov.«, če nočejo, da dožive nekega dne sramoto. Zato apelira na stanovsko zavednost tovarišev in tovarišic, da z novim letom naroče in plačujejo svoj stanovski list; če eden ne zmore, naj se združita po dva. Ali bo kaj uspeha?†

Lehrerbundu, oziroma štajerski Zvezi se izreče krepka zahvala in priznanje na dosedanjih uspehih za štajersko učiteljstvo. Le tako naprej, in popolna zmaga ne more izostati.

Tovariš Kranjc toplo priporoča »Učiteljsko kreditno in gospodarsko zadrugo« v Celju.

Tovariš Kopic predlaga zaupnico gospodu nadzorniku J. Dreflaku kot odgovor na neosnovani napad v časnikih. Tov. Maurič da tej zaupnici še trdnejšo podlago s predlogom, da se g. nadzornik izvoli zaradi njegovih zaslug za učiteljstvo in za šolo častnim članom. Sprejeto.

* Pa tisti, ki jih to briga, ne vedo nič o tem ker nimajo Tovariša.

Po tem društvenem delu se je vršila redka slavnost, ki menda nima kmalu para med učiteljstvom, še manj pa v drugih uradniških stanovah. Naš starosta, vrli in vsega spoštovanja vredni tovariš od Sv. Ruprta nadučitelj Simon Ješovnik je obhajal 40letnico nadučiteljevanja. Lansko leto v tem času smo slavili njegovo 50letnico učiteljevanja sploh. Vsem so še v prijetnem in hvaležnem spominu prekrasne urice, ki smo jih takrat prebili na njegovem stanovanju v presrčnem krogu vsega spoštovanja vredne obitelji. In to slavje se je danes še povečalo! Pa je tudi vredno spomina; ker biti 40 let nadučitelj v enem in istem kraju, to ni vsakdanji dožitek. In mislite, da so dolga leta tega dvakratnega jubileja našega jubilara že telesno in duševno uklonila? Kaj še! Takšen vam je, da ga še njegovi polovica mlajši tovariši zavidamo: krepak in čil, mladosten in zabaven, da ga je veselje videti v družbi. Pa kaj bi tudi ne bil? Ob strani zvesta in vesela družica, otroki že večinoma in častno preskrbljeni (gdč. Marica, učiteljica v Braslovčah, sin nadporočnik itd.) S svojimi stanovskimi tovariši pa tudi mora prav dobro izhajati, ker sicer bi ne zdržali tako dolgo skupno v kraju, ki po naravni leži ravno ni najbolj vabljiv; ker drugo leto hočeta dva tovariša s svojim nadučiteljem obhajati 100letnico skupnega službovanja. Tudi nekaj!

Tudi šolske oblasti priznavajo njegove zasluge. Lansko leto odlikovan s kolajno za 40letno zvesto službovanje, letos obdarovan s presrčnimi čestitkami okrajnega šolskega sveta.

Tudi mi se združujemo še enkrat v presrčnih čestitkah: hvala za vse! Bog Te živi še mnoga leta!

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo 7. decembra t. l. v Konjicah. Tokrat smo naleteli na slabo vreme! Ravno smo se odpravljali od doma, ko je začelo snežiti, da smo komaj dogazili v Konjice. Poleg slabega vremena smo še imeli to smolo, da več zborovalcev radi nujnih opravkov ni moglo do konca zborovanja vztrajati; zaradi tega nas je ostalo končno komaj toliko, da smo bili še sklepni! Po običajnem pozdravu navzočih in še posebe pristopivšega člana tov. Malenška se predsednik spominja umrlega šol. svetnika Jan Koprivnika in dr. odbornika Fr. Robiča, oba bivša profesorja mariborskega učiteljskega, ki bosta kot učiteljska prijatelja ostala štaj. slov. učiteljstvu v trajnem spominu. — Po prečitaniu dopisov ter zadnjega zapisnika je poročal tov. Kržič o svojih vtiskih jubilejne skupščine Zaveze. V tem svojem poročilu je posebno naglašal potrebo, da bo moralo v prihodnje organizirano učiteljstvo radi pasivnosti stanovskih glasil nekoliko več žrtvovati! Če že ne vsak učitelj, pa vsaj vsaka šola naj bo naročena na »Učit. Tovariša«. — Tov. Schnell je nato poročal o uspehu in stanju regulac. akcij. Že tolikokrat prevarani, smo pač morali priti do prepričanja, da nimamo v državnem zboru stranke, ki bi se resno zavzela za učiteljske težnje in na katero bi se smeli zagnati; tega mnenja nam tudi »Pacher« z vsemi svojimi predlogi ne more odvzeti. Kar se pa tiče časne draginjske doklade na Štajerskem, je »Učit. Tov.« pred kratkim popolnoma umestno izjavil, da je ta doklada le kaplja hladečega olja v pekočeno in da je ta negotovost nekaj strašnega za kulturnega človeka. — Glede načina razdelitve draginjske doklade se je naše društvo zmeraj potegovalo za to, da bi se naj učiteljske plače primerno prejemkom državnih uradnikov z izključitvijo plač. razredov zenačile in da naj dobi od dovoljene draginjske doklade vsak učitelj nekaj; to stališče je tudi zastopal tov. Žgajner na odborovi seji Zveze. Zaradi majhnega števila zborovalcev ter piclega časa je predavanje tovariša Schella »O novejših od Steinwenderja predlaganih šolskih reformah« izostalo, a vkljub temu smo si bili edini, da od dežele, kjer se hoče zatirati skoraj polovica slovenskega prebivalstva, pač ne more priti kaj dobrega. — Po tajnikovem in blagajničnem letnem poročilu se je izvolil za društveno leto 1913/1914 doseđani odbor! — S sprejetjem nekaterih predlogov je bil dnevi red izrpan. — Prihodnje zborovanje bo začetkoma prihodnjega leta v Konjicah. F. B.

Istra.

»Slovensko učiteljsko društvo za Istro« sklicuje izredni občni zbor dne 18. decembra t. l. ob 10. uri predpoldne v šolskem poslopju v Ricmanjih s sledečim dnevnim redom:

1. Zboljšanje gmotnega položaja istrskega učiteljstva;

2. Slučajnosti.

Tovarišice in tovariši! Časi so resni! Udeležite se tega občnega zbora vsi! Stradanja dovolj! Zahtevajmo odločno,

da se nam dohodki uredi času, delu in stanu primerno!! Skandalozno je plačano starejše učiteljstvo, ki mora svoje otroke vzgajati, a sramotno — da ne rabimo hujšega izraza — pa je plačano provizorično učiteljstvo in podučiteljstvo! Zato pa vsi na krov! Odbor.

Politiški pregled.

* **Koliko so nas stali turški vjetniki.** Glasom našega državnega proračuna je imela naša vlada z onimi turškimi vjetniki, ki so pred srbsko armado pobegnili v Bosno, kjer so jih oblasti prijeli in pridržale, 800.000 K stroškov. Vlada pravi, da se je obrnila na Porto, da ji te stroške povrne, a Turčija se za take račune ne bo dosti zmenila.

* **Delegacije.** V delegacijah se je razpravljalo o dispozicijskem fondu zunanega ministra ter je bila predloga sprejeta z dvanajstim proti šestimi glasovi. To je bil torej edini protest proti vsem pogreškom, ki jih je zakrivil naš zunanji urad tekom pretečenega leta, Vsi govorniki so sicer obsojali to politiko, vsi se zgražali nad nepotrebno mobilizacijo, ki je povzročala toliko gorja in ki nam je docela uničila naše narodno gospodarstvo. Še na leta bomo čutili posledice brezumne sedanje politike grofa Berchtolda, a vendar so mu poslanci z dvanajstim glasovi izrekli zaupanje ter glasovali za njegov dispozicijski fond, ki iz naša letos dva milijona kron in ki se porabi večinoma v podkupovanje vladnega časopisja. Da je klerikalni kranjski deželni glavar dr. Šusteršič tudi glasoval za ta dva milijona, je samo ob sebi umevno.

* **Državni zbor.** Državni zbor je končal predlogo o davku na žganje ter prešel na predlogo o povišanju osebnodohodninskega davka. Med Poljaki in Rusini se je dosegel nekaj sporazum glede gališke volilne reforme tako, da so slednji opustili obstrukcijo in lahko državni zbor nemoteno zboruje.

* **Ustavne razmere na Hrvaškem.** Dne 29. novembra je preklcal hrvaški komisar Skerlec izjemne odredbe na Hrvaškem in 30. novembra ga je imenoval ogrski kralj hrvaškim banom. S tem so zopet uvedene ustavne razmere na Hrvaškem. Zanimivo je pri tem, da se je ogrska vlada, na čelu ji zloglasni Tisza, morala vdati brez vsake protiusluge hrvaško-srbski koaliciji. Volitve v hrvaški sabor se vrše dne 16. decembra.

Kranjske vesti.

—r— **Taki so bili in taki so.** Neki gospod, višji uradnik v pok., živeč sedaj v Ljubljani, mi je pripovedoval sledečo zanimivo dogodbo: Njegov prijatelj in kolega je pred več kot štiridesetimi leti absolviral učiteljske in dobil prvo učiteljsko službo na Koroškem. Ko pride mladi učitelj v dotični kraj, se poda najprej h gospodu župniku, da se mu pokloni. Župnik, še tudi mlad gospod, ga je sprejel prav ljubeznivo in ga tudi pogostil z jedjo in vinom. Med razgovorom je postajal župnik čedalje ljubeznivejši in pričel je mladega učitelja tikati. Ta pa si je stvar razlagal tako, da želi gospod župnik sploh, da se tičeta, in pričel je tudi on tikati župnika. Toda glej! Gospod župnik dvigne desno roko in pomaja s kazalcem, rekoč: »Veš, dragi moj, jaz smem tebe tikati, a ti mene nikakor ne!« Umljivo je, da je bil zaradi tega učitelj mahoma potrtn in položaj mu je bil jasen. Hotel se je posloviti in oditi, toda prijazni g. župnik mu je ponudil tudi prenočišče v župnišču, češ da v vsej vsaj itak drugod ne dobi prenočišča. Učitelj je moral torej sprejeti ljubeznivo ponudbo in podal se je, utrujen od dolgega pota, takoj k počitku. Navseogodoljega pota, nekdo na vrata njegov sobice, hkrati pa se čuje tudi glas kuharice: »Slišite vi, učitelj, vstanite!« Učitelj pogleda na uro, bilo je ob petih zjutraj, in odgovori: »Saj je vendar ura šele pet, kaj naj počnem tako zgodaj.« Toda kuharica mu odvrne: »Saj morate še osnažiti gospodu župniku črevlje, potem pa ministrirati pri njegovi maši.« Hipoma plane učitelj pokonci, zavedajoč se svojega položaja, se napravi, gre h kuharici v kuhinjo, se dostojno zahvali za vse prejete dobrote in jo prosi, naj to zahvalo sporoči gospodu župniku, ter odide. Brez posebnega pomisleka je imel izgotovljen svoj načrt. Mahnil jo je naravnost v Ljubljano in vstopil prostovoljno k vojakom, kjer je doslužil svojih dvanajst let. Potem je dobil službo državnega uradnika in stopil po dosluženi službenih letih kot višji uradnik v pokoj. — Gospod je končal svoje pripovedovanje: »Da, taki so bili ti gospodje in taki so še danes, da bi imeli učitelja najrajši za hlapca.«

—r— **Vrtnarska šola.** Vsi prijatelji vrtnarstva in prijatelji smiselne vzgoje se vabijo, da pristopijo v društvo »Vrtnarska šola«. — Društvena naloga je, dajati članom direktne koristi, istočasno pa bo naše društvo splošno budilo veselje do obdelovanja zemlje. — Naša »Vrtnarska šola« bo po svojih močeh skrbela, da se že v otrocih začne buditi veselje do smiselnega obdelovanja zemlje, ker se je na ta način vzgoji iz mladine najbolj koristne člane človeške družbe. — Vsakdo, ki bi bil voljan pristopiti v naše društvo in sodelovati pri izvedbi teh lepih načrtov, naj se blagovoli zglasti na naslov: »Vrtnarska šola«, Kranj.

Štajerske vesti.

—š— **Iz Ormoža** nam pišejo: »Ljubi tovariši! Drage tovarišice! Letos pred štiridesetimi leti so se zbrali za svoj stan in za svoj poklic vneti možje, naši tovariši, ki . . . In rodilo se je dete, naše Ormoško učiteljsko društvo . . . Zivelo!« — Zaropotali so stoli, zazveneli so kozarci, lica žarela radosti . . . » . . . stanovska zavest, dragi tovariši in tovarišice — ne: ljubi bratje in sestre! Ljubi brat . . . našega ljubega sedemnajstletnega tajnika, generalnega tajnika . . . mnog leta . . . tovariša Rosino! Jubilanti in jubilantije, ne nazaj in navzdol . . . živeli naši generali . . . živeli naš generalni predsednik Rajšpa! . . . Ti pa, generalni in jubilejski poročevalec, poročaj, piši! . . .« — Cink, cink . . . Pa niso bili kozarci, zvon naše domače svetinjske cerkve je bil, ki me je zbudil iz prijetnih sanj. Pogledam skozi okno — sneg! Tango sem zaplesal od veselja; moja žena je rekla: »Kankan!« — »Nikam!« jo pomirim, misleč, da me je vprašala: »Kam, kam?« — Kako bi ne bil vesel! Včeraj k slavnostnemu jubilejskemu zborovanju lepa, suha pot, krasno vreme, topel jug, žarko solnce — domov pa tiha luna, svetle zvezdice in, zakaj bi se lagal — mali »špic«; danes pa čemerno-nebo, sivi oblaki, mrzli sever, dež in sneg in, zakaj bi tajil — mali maček. Pa kaj za to! Non numero horas, nisi serenos! — Pri »Zlatem jelenu« smo slavili, se veselili in se navduševali za »naprej in navzgor«, kar je tvorilo bistveno vsebino vseh nebrojnih napitnic. Nad vse znamenite in svečane pa so se mi zdele besede trintri-desetletnega in častnega člana našega društva, tov. Ivana Košarja, nadučitelja v pok., ki je poudarjal potrebno naprednost društvnikov . . . experto crede Ruperto, sem si mislil v svojem kotu. — Prej smo že pri zborovanju v okoliški šoli sklenili, da bomo svoj jubilej slavili v nedeljo pred Petrovim, 28. dne junija 1914, v Ormožu. Predpriprave za to veselico so izročene ormoškemu, velikonedeljskemu in humskemu učiteljsstvu. Odlomke iz prezanimive zgodovine Ormoškega učiteljskega društva priobčimo prihodnjič. Osnutek zgodovine je sestavil društveni »generalni« tajnik in jubilan, tovariš Adolf Rosina, ki je žel od strani

društvnikov za svoje trudapolno delo mnogo priznanja. Poročilo »generalnega« predsednika tov. Rajšpa, kako so v Gradcu pilili ključ za porazdelitev draginjske doklade, smo tudi pohvalili. Samo tovarišu Šijancu ni šlo v glavo, zakaj so v Celju proglasili število otrok kot privatno zadevo, čemur so v Gradcu v principu pritrdili — a ženitev učitelja z učiteljico pa ne, nasprotno, z učiteljicami oženjeni učitelji so obsojeni na 120 K globe, ki jih izgubijo — čujte — ker niso oženjeni z neučiteljicami. Smatrajte torej učiteljske pare za uboge pare! Tovariš predsednik se je v svojem nagovoru spominjal tudi pokojnega tovariša E. Vršiča, ki je bil svoj čas tudi ud našega društva. Že uvodoma pa je omenil 65letnico vladanja našega presvetlega cesarja, na kar smo zaklicali najvišjemu pokrovitelju šolstva trikratni »Živio!« — Torej je v začetku bil konec in na koncu je začetek, ker brez začetka ni konca, kakor so to zapisali štirje slovenski evangelisti v odboru Lehrerbundovem v 48. številki »Učiteljskega Tovariša« od 6. do 9. točke in se glasi: Tisti pa, ki so bili dosedaj vdovci, naj bodo oženjeni, in tiste, ki so bile vdovice, naj bodo omožene; kateri pa so bili oženjeni, naj postanejo samci, in katere so bile omožene, naj bodo samice, dokler bo trajala draginjska doklada.

Po sklepu lista.

Češko učiteljsvo.

Praga, 11. decembra. Češko učiteljsvo je sklenilo, da začne z novim letom s pasivno resistenco, če mu do tedaj ne zvišajo plač.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zaradi gibanja med tiskarskim obojem, ki se je začelo sedaj v vsej državi, smo morali več stvari odložiti na poznejši čas. Iz tega vzroka ni do novega leta misliti na priloge. Svoje dopisnike prosimo potrpljenja!

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Knjigoveznica Iv. Bonač
Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passepartuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in čitalnice. Cene zmerne, delo solidno.

Na vse prijatelje

dobre kave!

Ste pokusili kavo z kavinim pridatkom : Franck? Dobite na mizo čvrstejši ter barvovitejši zvretek. — : Franck: iz zagrebške tovarne je le pravi z kavinim mlinčkom.

amp 106/25.048

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd. Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekta itd.

Strogo solidna trrdka!!

Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago.

Krasni ceniki na zahtevo zastoj.

Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1-50 naprej vedno v zalogi.

C. kr. priv.

občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 434 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

	meseca nov. 1913	od januarja 1913
Vložilo se je ponudb za zavarovano vsoto	1923 K 16,429,382.84	19899 K 171,527,908.34
Izgotovljenih polic je bilo za zavarovano vsoto	1590 K 13,914,734.24	15620 K 135,987,719.52
Naznanjene škode znašajo	856.276.30 K	10,297,910.30 K

Barhenti, filanele, sefiri, piketi, kanefasi, kepr.

Vse tkanine preskrbi

M. JIRSOVA

učiteljeva soproga

Platno, damaski, robci, brisače, rjuhe, vsa oprava.

lastnica ročne tkalnice v Novem Hradku nad Metnjo št. 16 (Češko).

40 m ostankov za 20 K franko.

Neugajajoče vrnite.

Učiteljsstvu popust.

Vzorci franko.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, r. z. z o. j. v Ljubljani.

Čekovni račun št. 66 312.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporočajo ti deleži kot osnovne glavnicne učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 5%. Obrestovanje se pričinja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsacega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesecnih rokov	rokov	rok
A v 12 in sicer 11	à 9 K — h,	12. 4 K 73 h
B " 18 " 17	" 6 " — "	18. 3 " 56 "
C " 24 " 23	" 4 " 50 "	24. 4 " — "
D " 38 " 37	" 3 " — "	38. — " 66 "
E " 46 " 45	" 2 " 50 "	46. 1 " 81 "
F " 60 " 59	" 2 " — "	60. — " 70 "
G " 70 " 69	" 1 " 75 "	70. 1 " 42 "
H " 85 " 84	" 1 " 50 "	85. 1 " 26 "

Informacije pošilja zadruga vsakomur franco, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadružni lokal je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvenzemski praznikov vsak četrtek od 1/22. do 1/23. ure popoldne in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

P. n. učiteljsvu in slavnemu občinstvu se priporoča
Kavarna „EVROPA“
v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski ter velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pljačo je vedno kar najbolje preskrbljeno.

Anton Tonejc, kavarnar.

Prvo splošno uradniško društvo

avstro-ogrške monarhije

na Dunaju, I., Wipplingerstrasse št. 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenje prihodnosti navezano je posebno učiteljsvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljšje, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrške Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje koncem 1. 1912 84 milijonov kron
Stanje zavarovanj koncem 1. 1912 222 milijonov kron
Izplačanih zavarovanj do konca 1. 1912 121 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva
za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, RadetzkystraBe 10.